

کتاب شرح قصیدہ تائیدہ لایہ فارضی
علا

تأنيدي
 كتاب قصيدة لابن الفارض مع نظم ترجمتها بالفارسية
 في العبد المذنب

ترجمت هذه القصيدة التأنيدي المنسوبة الى الشيخ الكامل المتبحر في الفارسي ابن حفص
 عمر بن علي المعروف بابن الفارض المصري قدس الله سره واعلم من الملاء الاعلى ذكره
 ترجمته على لغة العجم باللسان الفارسي ومعنى بعض الابيات المترجمة مطاب للمعنى
 الاصل طباق النعل والنعل ومعنى بعضها لازم معنى الاصل ومعنى بعضها المرزوم ونظم
 الاصل على البحر الطويل ونظم الترجمة على البحر المضارع وكل واحد من الاصيل والترجمة
 مصنوعة على القولف التأنيدي ولانا اخرج عباد الله الى لطفه لسماعه من ترجمته بحمد الله
 عليهم

تأنيدي
 كتاب قصيدة لابن الفارض مع نظم ترجمتها بالفارسية في الصوف

مدد ودفد به ستمه سلطانها الاعظم واما ان كان
 والخورس حادوم اكرم من الرضوان سلطانها
 ووقا صحاحاسر عما يطالع ودرسد واما ان
 حله انه ملكه الاني حور العظم اكرم
 المصنوع او ما في اكرم من الرضوان
 عونها

مدن قصیدہ نامیہ منسوبہ الی المصطفیٰ الکامل العارف لوما سادۃ حضرت محمد علی
 المعروف بابن الفارض ذکر لہ من مع ترجمہ باللغۃ الفارسیہ

سَقَنِي حَمًا الْحَبِّ رَاحَةً مُقَلِّقِي
 تویم شرب شش چشم ز طنت
 فَأَوْتَمْتُ صُحْبِي أَنْ شَرِبْتُ شَرَابَهُمْ
 اصحاب من سرورم از می شناختند
 وَبِأَحَدٍ مَشَيْتُ عَنْ قَدْحِي وَمِنْ
 بشرب کتہ ام محرق ز قن غن
 فَفِي حَانَ سُكْرِي حَانَ سُكْرِي لَيْسِيَّةِ
 فہی جان سگری جان سگری لیسیتہ
 يَا كَاكِبُ كَرْدَمِ بَسْتِي
 ہا کاکب کردم بستہ
 وَمَا انْقَضَى صُحْوِي تَقَاضِيَتُورِهَا
 ہون تکتہ ام بس از و صل خوا تم
 وَأَبْثَرُهَا مَا يَلْمُكَ يَا حَاضِرِي
 آردم شکایتی ز بلای درد او

وَكَا مِي مَجِيًّا مِنْ عَنِ الْحَسَنِ جَلَّتِ
 کس را بیان نشود با عبادتہ
 بِرِسِّ سُرِّي فِي انْشَائِي نَضْرَائِي
 حال ام نشوم نظر آیت نشایتہ
 شَمَائِلًا لِأَمِنْ شَمُولِي نَشْوَايَا
 ورتق بار شد من این کز و چرتہ
 بِهِمْ تَمَرِي كَتَمُ الْهَوَى مَعَ شَهْرِيَا
 کایشان ب شد نہ بستہ بستہ
 وَلَمْ يَغْشِي فِي بَسَطِهَا قَبْضُ خَشْيِي
 در بسط او نہودم قبض خشتہ
 رَقِيبٌ بِقَاطِحِ خَلْقٍ جَلْوَايَا
 آن دم کہ غیب وصل نہودت حاجتہ

نشو
ستی

وَقَلْتُ وَحَالِي بِالْإِصْبَابِ شَاهِدٌ
 آن دم که حال شاهد شوق وصال
 هِيَ قَبْلَ يَفِيحُ الْحُبُّ مِنْ بَقِيَّةِ
 کنتم که پیش بر دین عشقت بقیه ام
 وَمَتَى عَلَى سَمْعِي بَلَنْ أَنْ مَنَعْتِ أَنْ
 که تو جمال می نمایی بکوشش من
 فَعِنْدِي لِسْكَرِي قَافَةٌ لِإِفَاقَةٍ
 عش توست که این حکم پر بار بگرد
 وَلَوْ أَنَّ مَائِي بِالْجِبَالِ وَكَانَ طَوُّ
 آن محنتی که از تو کشم که نمی بکوه
 هَوَى عَيْنِي نَمَتْ بِرُوحِي نَمَتْ
 عش است آنکه اشکم از روی در با نهر
 فَطُوفَانُ نُوحٍ عِنْدَ نُوحٍ كَأَمِّي
 طوفان نوح در دم که بر در آنکس من

وَوَجَدِي بِهَا مَا حَيَّ وَالْقَدْرُ مَبْنِي
 واز وجد خود نمودم و از قدر افاقتی
 أَرَاكِ فِيهَا فِي نَظَرِي الْمَتَلَفِ
 می بخشید نظر بحال تو ساعتی
 أَرَاكِ فَمِنْ قَبْلِ الْغَيْبِ لَذَّتِ
 زانو از من تراقتی می بخش لذتی
 لَهَا كَيْدِي لَوْ لَا أَلْمَوَى لَمْ تَنْفَتِ
 زان شد با حیاج افاقت ضرورتی
 رُسَيْنًا بِهَا قَبْلَ الْخَلِّ لَدَكِ
 پیش از تجلی طریب یا بدستی
 بِرُحْرِ قَادُوا وَأَوْهَانِي أَوْدَتِ
 بسوزد ما شس بر در وجودم ز کیمتی
 وَإِيقَادُ نِيرَانِ الْخَلِيلِ كَلْوَعِي
 ناز خلیل پیش غم محسوس وقتی

این شعر در دیوانه است که در این دیوانه است
 و در این دیوانه است که در این دیوانه است

بجز این نیست

وَلَمْ أَكُ فِي حَيْثُ حَالِي تَبَرُّمًا

این قصه که گذشت ز ترویج کز بست

وَحَسُنَ إِظْهَارُ النَّجْدِ لِلْعَدِي

اظهار به خوب بود ز در دشمنان

وَيَمْنَعُنِي شُكَايَ حُسْنِ تَصْنِي

بهر من از شکایت من رخ میکند

وَعَقِي أَصْطِبَارِي فِي هَوَاكِ حَمِيَّةٍ

بر من دست بهر نیشان بدست

وَمَا حَلَّ بِي مِنْ مِحْنَةٍ فَهِيَ مِحْنَةٌ

هر محنتی که از تو رسد آن عظیم است

فَكُلُّ أَدَى فِي الْحُبِّ مِنْكَ إِذَا بَا

هر زنی که عشق رسانید بر سرم

نَعَمْ وَتَبَارَحَ الصَّبَابُ بِنِزَانِ عَدَّتْ

آه نام و در دواو که کند ظلم و جور من

بِهَا لِاضْطِرَابِ بِلِ التَّفْيِيسِ كَرِيحٍ

نی آنکه گفته باشد بهر شکایتی

وَيَقِيحُ غَيْرَ الْجَرِّ عِنْدَ الْأَحْتِ

بند عجز پیش دست قبیح است در غلطی

وَلَوْ أَشْكُ مَا بِي لِلْإِعَادِي لَأَشْكُتُ

گر گنتی بدشمنان آرند شفقتی

عَلَيْكَ وَلَكِنْ عَلَيْكَ غَيْرُ حَمِيَّةٍ

یک از زراق دست بود آن بدستی

وَقَدْ سَلِمْتُ مِنْ حَلِّ عَقْدِ عَرِيَّتِي

از حل عقد رسته شد از من عریضی

جَعَلْتُ لَكَ شُكْرِي مَكَانَ شُكْرِي

شکری کنم بدوست بجای شکایتی

عَلَى مِنَ الْعَمَاءِ فِي الْحُبِّ عُدَّتْ

آز اشرافم از سر نمانش نهمی

وَمِنْكَ شَقَائِي بَلْ بَلَّغْتَنِي
 نبود بلکه از تو بر آید منت
 أَرَانِي مَا أَوْلَيْتَهُ خَيْرَ قَنِيَّةٍ
 مشتت که بجای زنیان و مانع
 فَلَاحٍ وَوَأَشْرَاكَ يَهْدِي لِفَتْحِ
 یک کس ملام سازد و یک کس نیمه
 أَخَالَفُ ذَا فِي لَوْمَةٍ عَنِ نَفْسِي كَمَا
 توام را خلاف غلامم از احترام
 وَمَارِدَةٌ وَجْهِي عَنِ سَبِيلِكِ هَوْلًا مَا
 روی بگرد خوف بباروی من ز تو
 وَلَا أَحْكُمُ لِي فِي حَمَلٍ مَا فِيكَ نَالِي
 از بی عشی شدم متعل جفای را
 قَضَى حَسْبُكَ الدَّاعِيَ إِلَيْكَ حَمَلًا مَا
 حسن تو کرد حکم بامای را که من

وَفِيكَ لِيَأْسُ الْبُؤْسِ أَسْبَغَ نَعْمَةً
 از تو ضرر من شود اکمل عطیته
 قَدِيمٌ وَلَا أَيْ فَيْكَ مِنْ شَرَفِيَّةٍ
 ورزی جفا شود ز عدد عین شدی
 ضَلَّالًا وَذَا بِي ظَلَّ يَهْدِي لَغَيْرِ
 اندر غدا باین دو باندم بجزرتی
 أَحَالَفُ ذَا فِي لَوْمَةٍ عَنِ نَفْسِي
 تمام را خلف کنم از بیم و رحمتی
 لَهَيْتُ وَلَا ضَرَاءٌ فِي ذَاكَ مَسْتِ
 که چه کشیده ام نحوایت شمتی
 يُؤْذِي حَمْدِي قَلْبِي قَلْبِي مَوْذِيَّةٍ
 در ز من نکل با نیست طاقتی
 قَضَى حَسْبُكَ الدَّاعِيَ إِلَيْكَ حَمَلًا مَا
 از صد یکی از ان نبودم تقبستی

خلف
 شود کند

وَمَا هُوَ إِلَّا أَنْ ظَهَرَتْ لِنَاظِرِي
بَنَ مَالًا بِنَشْدِ الْأَسْمَانِ تَو
فَحَلَّتْ فِي الْبَلْوَى وَخَلَّتْ بَيْنَهَا
تَقَى جِزَارَاتٍ سَبْتِ عَيْشِي
وَمَنْ تَجَرَّشَ بِالْجَمَالِ إِلَى الرَّدَى
أَكْسَرَ كَيْدًا شَدَّ سِمَانِي سَوِي هَاكِ
وَنَفْسُ تَرَى فِي الْحَبِّ أَنْ لَا تَرَى عَنِّي
نَفْسِي كَمَا فِي تَخَوَّاتِ عِنَادِ دَهْوَانِ وَتِ
وَمَا ظَفَرْتُ بِالْوَدْرِ وَرُوحُ مِرْحَاةٍ
بِشَرِّ كَسْبِ رَامَتِ رُوشِ ظَفَرِيَا فِ
وَإِنَّ الصَّفَاهِمَاتِ مِنْ عَيْشِ عَائِشِ
مِيهَاتِ دُورِ شَدِّ صِفَا طُورِ عَائِشِ
وَلِي نَفْسُ حَرِّ لَوْ بَدَلْتِهَا عَلَى
حَرِّ بَتِ نَفْسٍ مِنْ أَرَكْسِ نَشِي عَالِي

بِأَكْمَلِ أَوْصَافٍ عَلَى الْحُسْنِ رُبِّي
بِأَكْمَلِ سِنَاتِ عِيَانِ شَدَّ مَجْدُوسِي
وَبَيْنِي فَكَانَتْ مِنْكَ أَجْمَلُ حَلِي
حَسِيدُهُ بِمَارِدُوسِ بُوَدَّ حَسِيرِ بِلِي
أَرَى نَفْسَهُ مِنْ نَفْسِ الْعَيْشِ رُدَّتِ
نَفْسِي بِرِيدِهِ شُدَّ مَرْمِشِي
مَتِيمًا تَصَدَّتْ لِلصَّبَابَةِ صَدَّتِ
أَزَابِ شَقِّ بَرْدِهِ شَدَّ كَسْبِي
وَلَا بِالْوَلَا نَفْسُ صِفَا الْعَيْشِ وَدَّتِ
بِأَشَدِّ صِفَا حَامِ بِرَامِلِ عَيْشِي
وَجَّةُ عَدْنِ بِالْمَكَارِ حُفَّتِ
جَنَّتِ نَمَاطِكُ بِأَنْوَاعِ جَيْشِي
تَسْلِيكَ مَا فَوْقَ الْمَتَى مَا تَسَلَّتِ
دَرَجَاتِ مَسَلِّ مَتَمِيدِ قَنَا عَيْتِي

وَلَوْ أَبَدْتُ بِالصَّدِّ وَالْهَجْرِ وَالْقَتْلِ

کردم می کشد مرا با ضرف طح

وَمِنْ مَذْهَبِي فِي الْحَبِّ مَا لِي مَذْهَبٌ

عشوات مذهبم کنم ترک مذهبم

وَلَوْ خَطَرْتُ لِي فِي سِوَاكَ ارَادَةٌ

کردم خطور کند نیز تو بپسود

لَكَ الْحُكْمُ فِي أَمْرِي فَمَا شِئْتَ فَاصْنَعِي

هر چه کنی بکن بر من حکم از آن است

وَمُحْكَمٌ حَبِّ لِي خَامِرٌ بَيْنَنَا

با خرابین هوات که در دل متذرت

وَسَابِقٌ عَهْدِي لِي حَلٌّ مَذْهَبِي

دیگر سخن سابق عهد است ما

وَأَخَذْتُ مِيثَاقَ لَوْلَا جِئْتُ لَمْ أَبِئْ

دیگر سخن عهد و لایبی که او هنوز

وَقَطَعَ الرَّجَاعُ عَنْ حُطِّي مَا خَلَّتْ

از در سیت روی تا بم بر بستی

وَأِنْ نِلْتُ يَوْمًا عَنَّهُ فَارَقْتُ مَلِي

در حکم شرع کفر بود ترک مذهبی

عَلَى خَاطِرِي سَهْوًا قَضَيْتُ بِرِدَّتِي

حسکی کنم تبسم با کفر و بدستی

فَلَمْ تَكُ إِلَّا فِيكَ لِأَعْنِكَ رَغْبَتِي

من نادرم بنمید تو میسلی و رغبتی

تَحْيِلُ نَسْجٍ وَهُوَ خَيْرٌ أَلَيْتِي

بر روی خیال نسج نبود و از استی

وَلَا حَقَّ عَقْدِي جَلَّ عَنْ حَلِّ فِتْرَةٍ

دیگر بحق لاحق عهد بستی

عِظُهُ وَبِئْسَ النَّفْسُ فِي قَبْطِي

تسیر می کشت برین سینه طیبی

وَمَطْلَعِ انْوَارِ بَطْنِ عَيْنِكَ الْفِي

دیگر سخن مطلع انوار طلعت

وَوَصْفِ كَمَا لَيْكَ أَحْسَنُ صَوْتِ

دیگر سخن وصف کما که در جهان

وَأَنْعَمَتْ جَلَالُ مِنْكَ يَعْنِي دُونَ

دیگر سخن نعمت جلالی که از او من

وَسِيْرٍ جَمَالٍ عَنْكَ كُلِّ مَلَا حِجَةٍ

دیگر سخن سیر جمال که در جهان

وَحُسْنِ بَرُّسِيْهِ الْفِي دَلِيْ عَيْ

دیگر سخن حسن نو که از هوای او

وَمَعْنَى مَرَاهِ الْحُسْنِ فِيْهِ شَهِيْدَةٌ

دیگر سخن معنی در راهی حسن

لَا تَبْتَلِيْ قَلْبِيْ وَغَايَةَ مَطْلَبِيْ

تو از زوی جان منی راحت دلی

لِيَجْنِبُنَا كُلَّ الْبَدُوِّ وَأَسْتَسْرَتِ

کاز خود او بدو می شد مخفی

وَأَقْوَمَهَا فِي الْخَلْقِ مِنْهُ أَسْتَمَدَتْ

عازبت از او من این حسن صورتی

عَدَابِيْ وَيَجْلُو عِنْدَهُ لِي قَتْلِيْ

عذبت بر بلا و عذابی و قتل

بِيْظَهْرَتِيْ فِي الْعَالَمِيْنَ وَمَمْتِ

ظاهر شد از مظهر او سراجی

هُوِيْ حَسَنَتْ فِيهِ لِعَيْنِكَ ذَلِيْ

بزمی عذبت ز عین تو زنی

بِرِدْقِ عَزَادِ رَاكِ عَيْنِ بَصِيْرَةٍ

با او در قیو گشت نه در کب صیرتی

وَأَقْصَى مَرَادِيْ وَالْخِيَارِيْ وَخِيْرِيْ

مقصود و مطلبی و مرادی و خیرتی

وَنَحُّ عِدَارِي فَيْكِ فَرَضِي وَإِنْ كُنْتُ
نَحُّ عِدَارِ فَرَضِ بُوَدُ دَر تُو كَر جَر تُو م
وَلَيْسُوا بِقَوْمٍ مَا اسْتَعَابُوا انْهَشِكِي
تُو م نِينْدِ عَيْبِ كَمَانِ اَيْنِ تَهْتَمُ
وَأَهْلِي سِي فِي دِينِ اَلْهُوَى اَهْلُهُ وَقَدْ
دَر دِينِ عَشْقِ تُو م مِّنْ اَهْلِ بَرَاةِ
وَمَنْ شَاءَ فَلْيَغْضَبْ سِوَاكَ فَلَا اَذَى
بِهْ كَر غَضَبِ كَنْدِ مِّنْ سَكِينِ اَجْرِبَكِ
وَإِنْ فَزَا النَّسَاكَ لِبَعْضِ حَاسِنِ
عَبَا دَر اَكْ نَفْسِ كَنْدِ بَعْضِ سِنِ
وَمَا اخْتَرْتُ حَتَّى اخْتَرْتُ حَبِيْبِي مَذْهَبًا
جِي رَانِ شَدَمِ خَانِكُو بَشْدِ عَشْقِ مَدْهَمِ
فَقَالَتْ هُوَى غَيْرِي قَصْدَتْ وَنَدِ
كَنْتِ اَنْ حَيْبِ غَيْرِ مَادُو سْتِ دَاشْتِي

اَقْرَبِي قَوْمِي وَالْخَلَاعَةَ سُنِّي
اَز مَن كَر نِيخْدِ كَر شَدْ نَحُّ سُنِّي
فَاَبَدُ وَاَقْبَلِي وَاَسْتَحْنُو فَيْكِ جَوَابِي
بَعْضِي كَنْدِ دَر تُو نَخْوَا سَنْدِ جَبْرِي
رَضُو اِلَى عَارِي وَاَسْتَطَابُوا ضِيحِي
رَاضِي شُوْنْدِ دَر حَقِّ مِّنْ بَا نِيضِحِي
اِذَا رَضِيَتْ عَمِّي كَر اَمِّ عَسِيْرِي
اَز مَن جُو رَا نِيغْدِ كَر اَمِّ عَشِيْرِي
لَدَيْكَ فِكَلِ مَنِكَ مَوْضِعُ فِتْنِي
كَلِي حَا سْتِ كَنْدِ مِ جَذْبِ رَفْتِي
فَوَاجِحِي تَا لَوْلَا لَنْ كُنْتُ فَيْكِ حَسِيْرِي
وَا جِيْر تَا كِهْ اَز تُو نِيَا بِيْمِ حَسِيْرِي
اَقْصَدْتُ عَمِيًّا عَنْ سِوَاكِ مَجْحِي
اَعْمِي شَدِي بَارِزِ سِرَاةِ طَرِيْقِي

وَعَرَكَ حَتَّى قُلْتَ مَا قُلْتَ لَا بَسًا

با غیر غرگشته چنین لافها زنی

وَفِي انْفُسِ الْأَوْطَارِ امْسَبَتْ طَامِعًا

او مید تو نفسی عیش است و دلش

وَكَيفَ بَحِيٍّ وَهُوَ أَحْسَنُ خَلِيَّةٍ

عشتم که دوست احسن خلت باو کی

وَإِنَّ السُّهَىٰ عَنِ كَمِهِ عَنِ مُرَادِهِ

بر اکمان حال بود دیدن سها

فَقِيْتُ مَقَامًا حَظًّا قَدْرًا دُونَهُ

تایم شدی بجای که نی قدرت آن

وَدُمْتُ مَرَامًا دُونَهُ كَمَا تَطَاوَلْتُ

مطلوب خواستی که در خواست تو ختم

أَنْتِ بَيُوتًا لَمْ تُشَلِّ مِنْ ظُهُورِهَا

بر خانها ترض کردی که با بهائش

بِدِ شَيْنٍ مَبِينٍ لَيْسَ تَقْسِرُ تَمَنَّتِ

تا که شود بلاف تو کذبت بجستی

بِنَفْسٍ تَعَدَّتْ طُورَهَا فَتَعَدَّتِ

با این تعدی کس نشود اهل صلی

تَقْوَزُ بِدَعْوَىٰ وَهِيَ أَفْحُ خُلَّتِي

پایی ظفر بدعوی گو شد قبا حتی

سَهَا عَمَّهَا لَكِنَّ أَمَانِيكَ عَرَّتِ

تو آرزو کنی بنما دیدار دست

عَلَى قَدَمٍ عَنِ حَظِّهَا مَا تَخَطَّتِ

بر پای که ز خط زان دست خلوتی

بِأَعْنَاقِهَا قَوْمٌ إِلَيْهِ فَجَدَّتِ

اعناقشان زدند غلامان سلطوتی

وَأَبْوَابُهَا عَنْ قَرَعٍ مِثْلِكَ سُدَّتِ

از قرع مثل توست مثل مقل بجلیتی

وَبَيْنَ يَدَيَّ نَجْوَاكَ قَدَّمْتُ زُخْرُفًا
باین پیش آوری حال زلفست
وَجِئْتُ بِوَجْهِ أَيْضٍ غَيْرِ مُسْقَطٍ
چونکه سواد روبرو بود فقری که شود
وَلَوْ كُنْتُ نِيْزَ نَقْطَةِ الْبَاخِ حَفْصَةً
که تو شوی ز نقطه بای زودتری
بِحَيْثُ تَرَى أَنَّ لَاتَرَى مَا عَدَدْتَهُ
بر حالتی شوی که بینی تو غیر دوست
وَبِحِ سَبِيلِيْ وَاضِحٍ لِّمَنِ أَهْتَدَى
و واضح در روشن سبکمان
وَقَدْ أَنَا نَأْبُدِيْ هَوَاكَ وَمَنْ يَبْر
و قد آن شده است که بنام هوات
حَلِيفٌ غَرَامٍ أَنْتَ لَكِنْ بِنَفْسِهِ
سوکند خوار عیش و غرامی و آنی بنس

تَرُومُ بِرِعْنًا مَرَامِيَهُ عَزَبَتْ
غرامی بنس خود با کما زین عرق
بجَاهِكَ فِي دَانِيَاكَ خَاطِبٌ صَفْوِي
باین و جاستی تو این و من صفوی
رُفِعَتْ إِلَى مَا لَمْ تَنْتَهَ بِحِيلَتِي
یابی در اوج زد و نه افلاک ز رفعتی
وَأَنَّ الَّذِيْ أَعْدَدْتَهُ غَيْرِ عَدَّتِهِ
و آننا که عده ساخته نیست عدتی
وَلَكِنَّمَا الْاَهْوَاءُ حَمَّتْ فَأَعْمَتِ
یک از سوی تر ز راهی بصیرتی
ضِنَاكَ عَمَّا يَنْفِيْ إِذْ عَاكَ مَجْبِي
دانی که مثل تر نشد اعلی حستی
وَأَهْلَاكَ وَصَفَا مِنْكَ بَعْضُ دَانِي
اینها یک صفت ز تو کافیت جمتی

وَلَوْلَا زَفِيرِيَا غَرَّقْتَنِي أَدْمُعِي
که آتشم نبود بزم بسرق اشک
وَحُرِّي مَا يُعْقِبُ بَثَّ أَقْلِهِ
در پیش سزن من غم یعقوب کز
وَآخِرُ مَا أَلْفَى الْأَوْلَى عَشِقُوا إِلَيَّ
ساق را که یست شدن حال ازوست
فَلَوْ سَمِعْتَ أَذْنَ الدَّلِيلِ نَأْوِي
آسم اگر شنود تلا ازوز کار بان
لَا ذِكْرَ كَرِيحِي ذِي عَيْشٍ أَرْضِي
کز نم بیادش آورد از عیش سالکان
وَقَدْ بَرَّحَ الشَّيْخُ بِوَأَبَا دِينِي
کرده است در دوشوق وجودم نیست
فَنَادَمْتُ فِي شَكْوَى الْخَوْلِ مُرَاقِي
گفتم این نحسینم بندیمی ترس

وَلَوْلَا دُمُوعِي أَحْرَقْتَنِي ذُرْفَتِي
در اشک من نبود بسوزم بزرتی
وَكُلُّ بِلَا أَيْتُوبَ بَعْضُ بَلِيَّتِي
ایوب راست از محرم بعض محبتی
الرَّدَى بَعْضُ مَا لَا قَيْتَ أَوْلَى مَحْتِي
آن واقعه نیست در اول محبتی
لَا لَامَ أَسْقَامٍ بِحَسِي أَضْرَتِي
از شما که دادتم را منفردی
بِمَنْقَطِي رِكِّ إِذِ الْعَيْسِ زُرْمَتِي
کز تانده بریده شدند از بطالتی
وَأَبْدَى الضَّنِي مَتِي خَفِي حَقِي قِيَقِي
یسگردناش رازدم آن کافیتی
بِحْمَلَةِ أَسْرَارِي وَتَفْصِيلِ سِرِّي
اسرار این خزینه دل را بجملتی

ظَهَرَتْ لَهُ مَعْنَى وَذَاتِ حَيْثُ لَا

نما هر شدم بجمه خوا طریق را
فابدت ولم ينطق لساني لمعبر

اظهار کرد که جسته دل به ششم
وظلت لفكري اذ نزلت بها

دل گشت کوشش او همه این رازهای

فأخبر من في أحي عني ظاهرا

بس فاش کرد راز من اهل بیده را

كان الكرام الكاتين تنزلوا

گویا که کاتبان کرامان بگردوی

وما كان يدري ما أجن وما الذي

او خود نبود اگر ازین رازهای من

فكشفت حجاب الجرم ابره من ما

گشفت حجاب جسم عیان کرد سر را

بمراها البلوى من جوى الحب ابلت

جسم از میان برفت که بودت برقی

هو اجس نفسي ستر ماعنه اخذ

آن برزرا که بر دوزکشش بخینتی

يدود بر عن رؤية العين اغت

با آن غمی شده است زدانش بریتی

بباطن امری وهو من اهل خبری

بیرا باطنم شده بود اهل خبرتی

على قلبه وجبا ما لي في صحيفتي

بر قلب او صحایف هم تمامتی

حباي من السرمصون كنت

کز غیر گشته بود مضمون در حینتی

بیرگان مستورا له من سر برایتی

کمان در نهفته بود گنج سر برایتی

وَكُنْتُ بِسِرِّي عَنْهُ فِي حُضِيَّةٍ وَقَدْ

ستر رفته بودم از دور در حجاب تن

فَظَهَرَ لِي نَسَمٌ بِرِكَتٍ خَافِيًا

نشتم گشت در پرده که با او بودم بنی

وَأَفْرَطَانِي ضَرْبٌ تَلَاثَتْ لَيْلَتَهُ

نهرم چنان شد در است باد محو شد ز دل

فَلَوْ كُنْتُمْ مَكْرُوهَ الرَّذِيِّ لَمَا دَرَيْ

فانی شدم چنان که سلاکی اگر مرا

وَمَا بَيْنَ شَوْقٍ وَاشْتِيَاقٍ فَنَيْتُ فِي

در شوق و اشتیاق و بودم با کز

فَلَوْ لَقِنَايَ مِنْ فَنَائِكَ رُدِّي لِي

که باز آید از سری که بیت الم بمن

وَعُنْوَانُ شَانِي مَا أَبْتُكَ بَعْضَهُ

بعضیت از شداید من این که گزیند

جَحَنَهُ لَوْ هُنَّ مِنْ نُحُولِ أَتَقِي

یکنت راز من بر تسیم اینستی زاره

لَهُ وَالْهُوَى بَاتِي بِكُلِّ عَرِيْبَتِي

شبان هو است که آوردارم عسرتی

أَحَادِيثُ نَفْسٍ كَالْمَدَامِجِ نَمَتِ

این با حساب نفس بکل ز شدتی

مَكَانِي وَمِنْ أَحْضَاءِ حَبْلِ خَيْتِي

تصدی کند نیاید با یم ز بچوتی

تَوَلَّى خَطْرًا وَجَلَّ حَصْرَتِي

از منع و ملت ز ز تجلی بخصرتی

فَوَادِي لَمْرٍ غَبَالِي دَارِ عَرَبِي

رغبت نمی نماید بر د ار عربتی

وَمَلَّتْهُ أَظْهَانُ فَوْقَ قُدْرَتِي

باقی وصف راز سد طوق و قدرتی

وَأَنْتَ عِزٌّ عَنِ أُمُورِ كَثِيرَةٍ
 ساکت شدم ز عجز از احوال باقیات
 شَفَائِي أَشْفَى بِلِ قَضَى الْوَجْدَانِ قَضَى
 این در در اشفا و علاجم نماید هیچ
 وَبِالْمِ آبِلِي مِنْ شِيَابِ تَجَلْدِي
 این تاب من ز با زدم کهن تراست
 فَلَوْ كُنْتُ شَفَاءَ الْعَوَادِي وَتَحَقَّقُوا
 عواد اگر ز لوح بدانند حال را
 لِمَا شَاهَدْتُ مِنْ بَصَائِرِهِمْ سَوِي
 در من مشاهدهت نکند از وجود من
 وَمَنْدُ عَفَادَتِي وَتَمَّتْ وَتَمَّتْ فِي
 زان روز که فنا شد موزنت عقل و هوش
 وَبَعْدُ فَخَالِي فِيكَ قَامَتْ بِنَفْسِهَا
 من بعد خالم از تو حقیقی وجود یافت

این شعر
 در
 ۱۰۹۱

يُنْطِقُنِي لَنْ تَحْصِيَ وَكَلِمَاتُ قَلْبِ
 همان کجا ظهور نماید شکر من
 وَبِرْدُ غَلِيْلِي وَاجِدِ حَرْفِي غَلِي
 ردی آب کشت مرا عین عطشتی
 بَلِ الذَّاتُ فِي الْأَعْيَامِ نَبِطَتْ كَلِمَاتِي
 بلکه بذات من ز علا کیت نذرتی
 مِنَ اللَّوْحِ مَا مَنِي الصَّبَابَةُ ابْتَهَتْ
 کز من فنا نکرد هو از بستی
 تَخَلَّلَ رُوحٌ بَيْنَ اثْنَابِ مِيْتِ
 غیر از نشانه ماند در اثواب میستی
 وَجُودِي فَلَمْ نَنْظُرْ بِكُلِّي فِكْرِي فِي
 بهستیم یا نه ام ز بنگر کی
 وَبَيْتِي فِي سَبُورِ رُوحِي بَيْتِي
 مستی روح پیش تنم است محبتی

وَإِنْ صَحَّ هَذَا الْفَالُ مِنْ رَفْعِي

این فال اگر صحیح شود از کرم

وَهَا أَنَا مُسْتَدْعٍ قَضَاكَ وَمَا بِهِ

من طالب قضای تو ام حکم کن مرا

وَعِيدِكَ لِي وَعَدُّ وَلِجَانِ مَعْنَى

وعدست آن وعید که از بخازان وعید

وَقَدْ صُرْتُ رَجُومًا يُجَاوِفُ سَعْدِي

آبر منخوف بیطم عن کن زلف

وَلِي مَنْ بِهَا نَافِثٌ فِي الْحَبِّ سَالِكًا

جانم فدای در دست که از دشت خار

بِكُلِّ قَيْلٍ كَرِّ قَيْلٍ قَضَى بِهَا

در هر قیل خند قیمت که بود

وَكَمْ فِي الْوَدَى مِثْلِي أَمَانَتْ صَابِرًا

کنش است آن سبب نزاران در بین عشق

وَأَعْلَيْتِ مَقْدَارِي وَأَعْلَيْتِ قِيمَتِي

عالی بدر میکنی عالی بشی

رِضَاكَ وَلَا اخْتَارُ تَأْخِيرَ مَدَّتِي

من می نخواستم ز تو تا خیر بدی

وَلِي غَيْرِ الْبُعْدَانِ بِمِثْلِي

مطلب عاشیت که خواهد امانتی

بِهِ رُوحٌ مِثْلِي لِحَيَاتِي سَعِدَتِي

این مرده را که سوی حیات جعتی

سَبِيلَ الْأُولَى قَبْلِي أَبُو غَيْرِ شُرْعَتِي

در ساکنی براه که بی بود شریعتی

أَسَى لَمْ يَفِزْ يَوْمًا إِلَيْهَا بِنَظَرَتِي

باغم طفر نیانت روزی نظرتی

وَلَوْ نَظَرْتَ عَطْفًا إِلَيْهِ لَأَحْيَتِي

آن می نبرد اگر نظرتش شد بشقتی

اِذَا مَا اَحَلَّتْ فِي هَوَاهَا دَمِي فِي
خونم اگر طلال ببنید بمشغول شویش
لَعْمِي وَاِنْ اَنْفَلَتْ عَمْرِي بِحَبِّهَا
اتلاف عمر در طلبش عین سوداست
ذَلَّتْ بِرِهَانِي الْحَيِّ حَتَّى وَجَدْتُنِي
گشتم میان تو م جان خور که ندوم
وَاحْمَلْنِي وَهَذَا خَضُوْعِي لَهُمْ فَكَلِمَةٌ
بر من قبول داد خضوع پیششان
وَمِنْ دَرَجَاتِ الْعِزِّ اَمْسَيْتُ مُخْلِداً
از او جهای عز و شرف میل کردم
فَلَا جَاهَ لِي الْعَبِيْ وَلا جَاهَ بَرْتَنِي
پس منم ز جاه و مال فاقد از ندانم
كَانَ لَمْ اَكُنْ فِيْهِمْ خَطِيْرًا وَلَمْ اَزَلْ
که یا که من نبودم در پیششان عزیز

ذُرِّي الْعِزِّ وَالْعَلِيَا قَدْ رِي اَحَلَّتْ
قد هم را در اوج علا دارم نیستی
رَحَّتْ وَاِنْ اَبَلَّتْ حَشَايَ اَبَلَّتْ
راغی ز عشق او شد را عین صفتی
وَاَدْنَى مَنَالٍ عِنْدَهُمْ فَوْقَ هَيْبَتِي
اودای چیز گشت ز من فوق همتی
بِرُوْنِي هُوَ اَنَا بِي حَيَاةٍ اَخْدَمْتُهُ
از عزیزم قبول گشتم بخداست
اِلَى دَرَكَاتِ الذَّلِيْلِ مِنْ بَعْدِ نَحْوِي اَيْتَةً
سوی ضعیف زل که شد بعد نحو من
وَلا جَارِي لِي حَسْبِي اِنْفِقْدِ حَيَاتِي
از کس حمایت نشد از من حیاتی
فَقِيْرًا الَّذِيْ هُمْ فِي رَحَايِي وَشَدِيْقًا
بودم فقیر حال تراخی و شدتی

قَلْمُ تَهْوِي مَا لَمْ تَكُن فِي قَانِيَا
 شاید سوا شری نے نہائی ات
 فَدَعُ عَنْكَ دَعْوَى الْحُبِّ وَادْعُ لِعَيْنِ
 بس ترک کن بنس تو دعوی عش را
 وَجَانِبِ جَنَابِ الْوَصْلِ هَبْهَاتٍ لَمْ يَكُنْ
 بس دور شو ز وصل کہ تو زنده بنس
 هُوَ الْحَبَّانِ لَمْ تَقْضِ لَمْ تَقْضِ مَأْرَبًا
 آن دوست اگر تو میری نی رس
 فَقُلْ لَهَا رَوْحِي كَيْدِيكَ وَقَبْضُهَا
 گنم کہ جان من تو بدست هر چه
 وَمَا أَنَا بِإِثْنَانِي الْوَفَاةِ عَلَى الْهَوَى
 با عش عیب می نکم من وفات را
 وَمَا ذَا عَسَى عَنِّي قِيَالِ سَوَى قَضَى
 کی باشد آن زمان کہ بگویند آن فلان

وَلَمْ تَقْنِ مَا لَا تَجْتَلِي فِيكَ صُورَاتِي
 فانی نے شری مجھرا طہر طوبی
 فَوَادِكَ وَادْفَعْ عَنْكَ غَيْبِكَ بِالَّتِي
 غیبت این وارز تو پیر این غو ایتی
 وَهَأَنْتِ حَيٌّ أَنْ تَكُنْ صَادِقًا قَامَتْ
 این شیبی نمی شودت بی شیبی
 مِنْ لَحَبٍ فَأَخْرَجْ ذَلِكَ أَوْ خَلْ خَلَّتِي
 بس یا میر یا کمن این لاف خلتی
 إِلَيْكَ وَمَالِي أَنْ تَكُونَ بِقَضِي
 خوا می کن بدست تو دادم ارادتی
 وَشَانِي وَفَانَا نِي سِوَاهُ سَجِي
 غیر از فنا خوا هر دور من طیبی
 فَلَا أَنْ هُوِي مِنْ أَلِي بِنَا وَهُوَ غَيْبِي
 مرد دست از سوا می صیب از مجیبی

تو زنده و آن نشودت بد شیبی

یا کمن